

Tutkimusyhteistyötapaaminen

Sari Pitkänen ja Matti Tuusa

19.9.2017

Kuntoutussäätiö

Havaintoja käynnissä olevasta tutkimus- ja kehittämistyöstä

1. Osatyökykyisten työllistäminen

- OSKU
- Osatyökykyisten työllistämistä koskeva selvitys

2. Työllisyyttä edistävät palvelut ja palvelurakenteet

- rakennerahasto-ohjelmien arviointi (ESR 2016-2019), ESR- hankearviointit mm. erityisnuorten mediakasvatus
- VNK TEAS –hanke TYPYKettä (Työurien pidentämisen keinot) varten tehty hankekartoitus
- TYP-toiminnan arvioinnit (Arnkil & Pitkänen 2017, Pitkänen, Harkko ja Lehikoinen 2017-2018)

3. Kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan kehittäminen

- SOSKU-hanke
- Kuntoutuksen uudistamiskomitea

Osatyökykyisten työllistäminen

Kuntoutussäätiö

Osatyökykyisten työllistäminen

- Yrityslähtöinen kehittäminen
 - Tiedottaminen ja osaamisen kehittäminen yrityksille osatyökykyisten työllistämisestä ja sen tukemisen keinoista
 - Osatyökykyisten työllistämisen profiilin nosto (brändäys, yhteiskuntavastuun arvot)

Työllisyyttä edistävät palvelut ja palvelurakenteet

Kuntoutussäätiö

Rakennerahasto-ohjelman ja hankkeiden arvioinnit ja kartoitukset

- Koordinaatiohankkeista, verkostoista ja hankeperheestä on ollut hyötyä
 - Yhteistyö tärkeä hankkeiden onnistumiseen vaikuttava tekijä
- Suunnitteluvaiheeseen panostaminen, paikallinen tarve ja toteutustavan räätälöinti tärkeä (esim. liikkuva toiminta)
- läkkäiden huomiointi hankkeissa
- Toimenpiteiden ja palveluiden kehittämisestä ollut erityistä hyötyä
 - konkreettisen toiminnan suunnittelu
- Osallistujien tavoittamisessa ja toimenpiteiden kohdentamisessa ollut haastetta (ns. liian vaikeat kohderyhmät suhteessa suunniteltuun toimintaan esim. palkkatuki)
- Rakenteellisten muutosten vaikutukset: esim. TE-palveluiden resurssit
- Vaikutusten osoittaminen: seurantatutkimukset

TYP-toiminnan kehittäminen

- ESR-hankkeilla on ollut merkitystä TYP-toiminnan kehittämiseksi, kun valtakunnallisen tuen, ohjauksen ja koulutuksen määrä on ollut vähäinen
 - Resurssit
 - Toimintamallien yhdenmukaistaminen, johtaminen ja henkilöstön työhyvinvointi
 - Palvelun alkuvaiheen kehittäminen: asiakasohjaus esim. yhteiskoulutukset TYPissä ja sinne ohjaaville tahoille
 - Palvelutarpeen arvioinnin ja kartoitusvaiheen kehittäminen
 - TYP-asiakkaille räätälöidyt palvelut (osaaminen kehittäminen, työ- ja toimintakykyä tukevat palvelut – kuntouttava yhdistettynä muuhun toimintaan)

Sosiaalisen kuntoutuksen nykytila ja kehittäminen

Matti Tuusa

Vanhempi asiantuntija, YTL

Kuntoutussäätiö

Syyskuu 2017

Kuntoutussäätiö

Sosiaalinen kuntoutus lakisääteiseksi

Sosiaalihuoltolaki voimaan 1.4.2015. Kuntoutuksen näkökulmasta hyviä periaatteita:

- asiakaslähtöisyys, oikea-aikainen tuki ja apu
 - Asiakkuuden alussa tuen ja palvelujen tarve selvitetään kokonaisvaltaisesti
 - asiakassuunnitelma, mahdollisuus omatyöntekijään
 - Erityistä tukea tarvitsevat asiakkaat-> tehostettu tuki
-
- 17 § *Sosiaalinen kuntoutus*: Sosiaalisella kuntoutuksella tarkoitetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin annettavaa tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi. Sosiaaliseen kuntoutukseen kuuluu:
 - 1) sosiaalisen toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen selvittäminen;
 - 2) kuntoutusneuvonta ja -ohjaus sekä tarvittaessa kuntoutuspalvelujen yhteensovittaminen;
 - 3) valmennus arkipäivän toiminnoista suoriutumiseen ja elämänhallintaan;
 - 4) ryhmätoiminta ja tuki sosiaalisiin vuorovaikutussuhteisiin;
 - 5) muut tarvittavat sosiaalista kuntoutumista edistävät toimenpiteet.

SOSKU-hankkeen kuntakysely

- THL toteutti osana SOSKU -hanketta helmikuussa 2016 sähköisen kuntakyselyn sosiaalihuoltolaista ja sosiaalisesta kuntoutuksesta.
- Kyselyn tavoitteena oli selvittää
 - 1) kuntien näkemyksiä sosiaalihuoltolaista ja sen toimeenpanosta
 - 2) kuntien näkemyksiä siitä, miten sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalinen kuntoutus käsitteenä ja palveluna konkretisoituu kunnissa palvelun kohderyhmien, tavoitteiden ja sisältöjen osalta
 - 3) saada kokonaiskuva sosiaalisesta kuntoutuksesta kunnissa ja sitä koskevista kehittämissuunnitelmista.
- Kyselyvastaukset kattavat yhteensä 177 kuntaa, joka on 60 % Manner-Suomen kunnista, ja vastanneissa kunnissa asuu 73 % Manner-Suomen väestöstä.
- Raportti julkaistu helmikuussa 2017:
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131975/Sosiaalihuoltolaki_Tyo_47-2016_net.korj%20240217.pdf?sequence=1

Kuntakyselyn tuloksia

- näkemyksiä sosiaalihuoltolaista ja sosiaalisesta kuntoutuksesta

- Sosiaalihuoltolain sisältöä pidetään kunnissa yleisesti suhteellisen selkeänä ja johdonmukaisena ja sen katsotaan selkeyttävän sosiaalihuollon prosessia ja sen velvoitteita pidetään parannuksena sosiaalihuoltoa tarvitsevien kuntalaisten palveluihin.
- Pääsääntöisesti sosiaalista kuntoutusta pidetään kunnissa suurilta linjoiltaan selkeänä ja se ymmärretään samalla tavalla, mutta yksityiskohdissa on suurta vaihtelua eri kuntien välillä.
- Käytännössä sosiaalista kuntoutusta voidaan kunnissa toteuttaa monin erilaisin tavoin. Kunnissa tunnutaan myös olevan selvillä tästä monimuotoisuudesta.
- Useimmissa kunnissa (85%) sosiaalisen kuntoutuksen tyyppistä toimintaa on järjestetty jo ennen lain voimaantuloa.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuntakyselyn tuloksia

- sosiaalisen kuntoutuksen tavoitteet

- Sosiaalinen kuntoutus määriteltiin käytännön näkökulmasta monella eri tavalla.
- Sosiaalinen kuntoutus nähdään asiakkaan tarpeista lähtevänä moniammatillisena ja monimuotoisena konkreettisenä palveluna ja asiakkaan vaikeaan elämäntilanteeseen paneutumisena.
- Sosiaalisen kuntoutuksen keskeisin tavoite on sosiaalisen toimintakyvyn edistäminen.
- Työelämävalmiuksien parantaminen joko välillisesti tai välittömästi nähdään myös sen tavoitteena.
- Usein ensisijaisena tavoitteena ei ole kuitenkaan työllistyminen, vaan arjen- ja elämänhallinnan sekä sosiaalisten suhteiden ja tilanteiden tukeminen.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuntakyselyn tuloksia

- sosiaalisen kuntoutuksen palvelut

- Sosiaalisen kuntoutuksen sisältö nähdään kunnissa laaja-alaisena kokonaisuutena, johon voi sisältyä monia eri palveluita, sosiaali- ja terveyspalveluiden lisäksi työllisyys- ja päihde- ja mielenterveyspalveluita.
- Sosiaalityö, sosiaaliohjaus sekä neuvonta- ja ohjauspalvelut ovat olennainen osa sosiaalista kuntoutusta
- Palvelutarpeen arviointi asiakkuuden alussa nähdään tärkeäksi
- Keskeisimpänä sosiaalisen kuntoutuksen toimintamallina nähdään arjen hallintaa ja osallisuutta lisäävä ryhmätoiminta, jossa hyödynnetään vertaistukea ja erilaisia muita aktivoinnin toimia, esimerkiksi arkiliikunnan lisäämistä taidelähtöisiä menetelmiä tai harrastustoimintaa.
- Kohderyhmänä nähdään pääsääntöisesti työikäiset asiakkaat.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuntakyselyn tuloksia

-sosiaalinen kuntoutus ja kuntouttava työtoiminta

- Kuntouttavan työtoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen välinen suhde ei ole selkeä ja vaihtelee kunnittain. Pääsääntöisesti kuntouttavan työtoiminnan katsottiin olevan osa sosiaalista kuntoutusta.
- Kuntouttava työtoiminta sosiaalisena kuntoutuksena jakoi vastaajien mielipiteitä.
- Osa vastaajista oli sitä mieltä, että sosiaalinen kuntoutus voi käytännössä olla myös kuntouttavaa työtoimintaa. Toiset vastaajat näkivät sosiaalisen kuntoutuksen enemminkin arjen ja elämänhallinnan kuntoutuksena, joka on ensimmäinen askel kohti työelämävalmiuksia.
- Väitteen ”Sosiaalisen kuntoutuksen tärkein toteuttamismuoto on kuntouttava työtoiminta” kanssa oli eri mieltä 38 % vastaajista ja samaa mieltä 42 % vastaajista. Joka viides ei ollut samaa eikä eri mieltä.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuntakyselyn tuloksia

- sosiaalisen kuntoutuksen palvelujen tuottaminen

- Sosiaalisen kuntoutuksen palveluja tuotetaan useimmiten sosiaalipalveluissa ja päihde- ja mielenterveyspalveluissa.
- Myös kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuspalveluja tuottavat järjestöt ovat yleisiä palveluiden tuottajia.
- Muita tahoja kolmannen sektorin toimijoiden ja hankkeiden lisäksi ovat mm. työllisyydenhoidon yksiköt.
- Yleisin ostopalveluna osittain tai kokonaan tuotettava palvelu on kuntouttava työtoiminta.
- Muita yleisiä ostettavia palveluita ovat päihde- ja mielenterveyspalvelut ja eri kohderyhmien työpaja- ja muut työtoiminnot.

Kuntakyselyn tuloksia

- sosiaalisen kuntoutuksen asemoituminen muihin palveluihin

- Kunnissa on vaihtelevia näkemyksiä siinä missä palveluprosessin vaiheessa asiakas hyötyisi eniten sosiaalisesta kuntoutuksesta.
- Sosiaalseen kuntoutukseen voi ohjautua käytännössä monia eri reittejä, tyypillisimmin kuitenkin sosiaalitoimesta.
- Sosiaalista kuntoutusta pidetään sekä ennaltaehkäisevänä toimintana että korjaavana kuntoutuspalveluna.
- Sosiaalisen kuntoutuksen sisällyttämisen sosiaalihuoltolakiin toivotaan tuovan mukanaan uusia toimintatapoja kunnan palveluihin.
- Kokemus siitä, että sosiaalisen kuntoutuksen palveluita ei ole riittävästi on yleistä kunnissa.
- Sosiaalinen kuntoutus on useissa kunnissa lisännyt jonkin verran yhteistyötä sekä kunnan eri hallintokuntien välillä että kunnan ulkopuolisten toimijoiden (mm. TE-toimisto, Kela) suuntaan.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuntakyselyn tuloksia

- sosiaalisen kuntoutuksen kokonaisuus

- Sosiaalisen kuntoutuksen kokonaisuus on monissa kunnissa vielä varsin jäsentymätön. Sitä toteutetaan monien eri toimijoiden yhteistyönä, mutta sen suhde muihin palveluihin nähdään vielä selkiytymättömänä. Osassa kuntia eri toimijoiden roolit nähdään kuitenkin melko selkeiksi.
- Tässä taustalla se, että uusi sosiaalihuoltolaki on ollut vasta lyhyen aikaa voimassa ja toisaalta se, että palvelurakenteisiin ja palveluihin on tulossa lainsäädännöllisiä uudistuksia, joiden sisällöistä ei kunnissa ole vielä tietoa.
- Sosiaalinen kuntoutus voi käytännössä profiloitua kunnissa eri tavoin, se voi kiinnittyä esimerkiksi nuorten palveluihin, aikuissosiaalityöhön tai kuntouttavaan työtoimintaan. Erityisesti näkemykset sosiaalisen kuntoutuksen suhteesta kuntouttavaan työtoimintaan vaihtelevat.
- Vaikka sosiaalisen kuntoutuksen selkiyttämiseksi on selkeä tarve, kunnissa on myös kokemuksia siitä että sen ”määrämittaistamista” pitäisi varoa, jotta yksilölliset palvelutarpeet tulevat huomioitua riittävän hyvin.

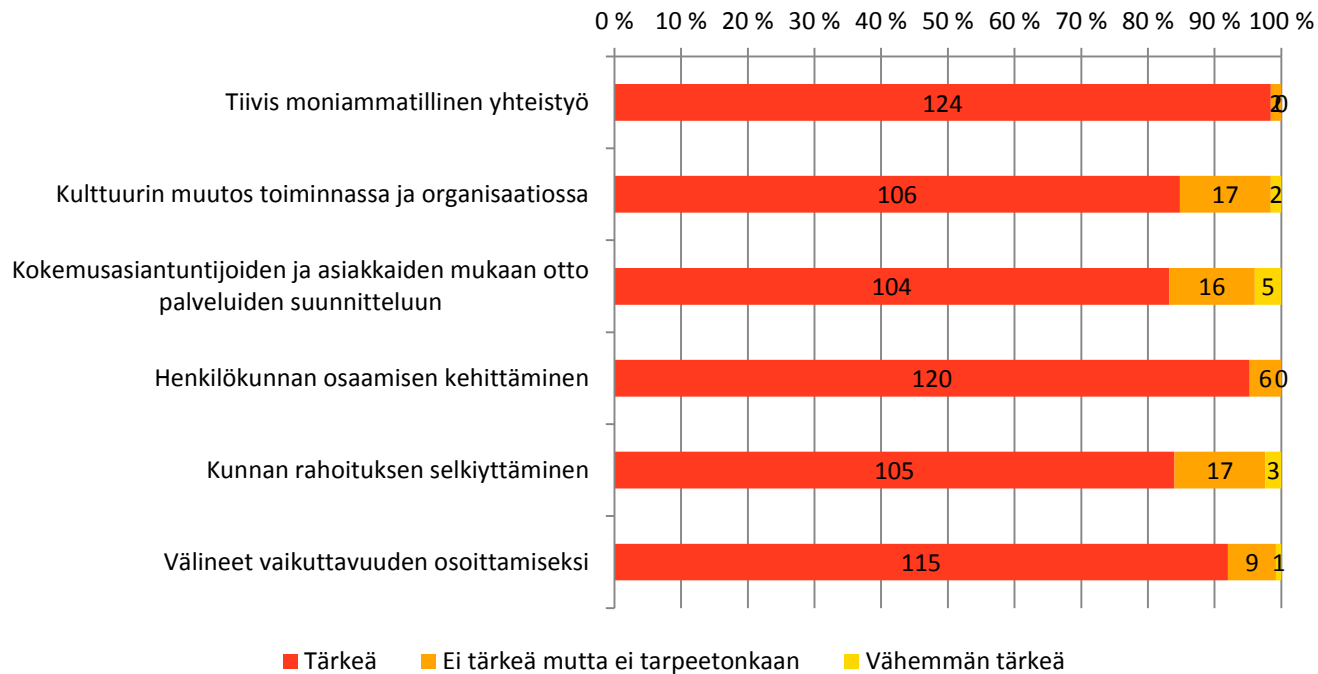
Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kehittämiskohteet

- Erityisen tärkeänä asiana pidettiin moniammatillista yhteistyötä (98 % vastaajista).

Kuntakyselyn tuloksia

- kehittämiskohteita

- Kunnissa ei ole riittävästi sosiaalisen kuntoutuksen palveluja
- Sosiaalihuoltolain velvoitteiden täyttämisen koetaan myös lisäävän kuntien kustannuksia ja lisäävän henkilöstöressurssien tarvetta. Näkemykset kuitenkin jakautuvat tämän suhteen. Toisaalta tulevan perustoimeentulotuen siirron Kelaan odotetaan vapauttavan resursseja uudelleenlaiseen työotteeseen.
- Sosiaalihuoltolakia ei tunneta kovin hyvin muissa kuntien palveluissa.
- Uudistetun sosiaalihuoltolain toimeenpanoon tarvitaan lisää ohjausta ja koulutusta.
- Asiakasseurantaa ja arviointia tehdään monilla eri välineillä. Tähän kaivataan yhtenäisempiä valtakunnallisia käytäntöjä
- Valtakunnallisen valvonnan ja ohjauksen puute koetaan jossain määrin ongelmaksi eikä niistä ole saatu tarpeeksi tietoa.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuntakyselyn tuloksia

- verkostoyhteistyö

- Monien eri palvelujen sovittaminen asiakkaan tarpeista rakentuvaksi kokonaisuudeksi vaatii hyvää järjestelmätuntemusta ja verkostoyhteistyön taitoja ja koordinoinnin vastuuhenkilöä - sosiaalisessa kuntoutuksessa tämä henkilö on sosiaalitoimen omatyöntekijä.
- Verkostoyhteistyössä kaikilla tulisi olla yhteinen ymmärrys asiakkaan tilanteesta ja selkeät pelisäännöt yhteiselle asiakastyölle.
- Verkostoyhteistyö edellyttää vahvaa johdon tukea, avointa organisaatorajat ylittävää työotetta ja avointa ilmapiiriä yhteistyön tekemiseen.
- Asiakkaiden osallistamisen ajattelutapa pitäisi olla sisäistettynä koko organisaatiossa

SOSKU-hankkeen kokemuksia sosiaalisen kuntoutuksen lainsäädännöstä

- *Pykälän väljyys luo mahdollisuuksia, mutta myös epäselvyyttä*
 - Pykälä on sikäli hyvin ”väljä”, että sitä voidaan tulkita monin eri tavoin ja jokainen kunta voi toteuttaa sosiaalista kuntoutusta hyvin eri tavalla.
- *Sosiaalista kuntoutusta ei tunneta muualla kuin sosiaalitoimessa*
 - Tarvitaan vahvaa tietoa ja linjausta sosiaalisesta kuntoutuksesta SOTE:n johdolta, jotta toiminta kehittyisi lain mukaiselle tasolle
- *Puuttuva tuki johdolta*
 - kuntaorganisaatio ei riittävästi tue yksittäisiä työntekijöitä tekemään (sosiaalityötä) sosiaalisen kuntoutuksen viitekehyksessä.
- *Resurssiongelmat*
 - Aikuissosiaalityössä ei ole aina aikaa paneutua pykälään, koska työntekijöitä on vähän ja pääpaino on kirjallisten hakemusten teossa.

SOSKU-hankkeen kokemuksia sosiaalisen kuntoutuksen lainsäädännöstä

- *Asiakkaiden osallistuminen*
 - Lähtökohtaisesti asiakkaita kyllä kuullaan heidän oman tilanteensa kartoittamiseksi sekä palvelun suunnittelemiseksi, mutta varsinkin sosiaalseksi kuntoutukseksi erityisesti nimettyjen palveluiden ulkopuolella asiakkaiden kokemustiedon hyödyntäminen palvelujen kehittämisessä sekä toteutuksessa on satunnaista.
- *Yhteistyön taso vaihtelee paikkakunnittain*
 - Toisten hallinnonalojen palveluista ei aina tiedetä paljoa, esimerkiksi sosiaalipalveluissa ei tiedetä työllisyyspalveluista ja toisinpäin.
- *Rakenteelliset uudistukset vaikeuttavat tällä hetkellä kehittämistä*
- *Palveluiden jäykät rakenteet ja ajattelutavat*
 - Sosiaalista kuntoutusta ei yhteistyössä muiden palveluiden kanssa nähdä vielä kokonaisvaltaisena prosessina, vaan edelleen yksittäisenä palveluvalikon toimenpiteenä, jota voidaan yksittäisille asiakkaille myöntää tai hankkia.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

- Vuosina 2015-18 toteutettavassa Sosiaalisen kuntoutuksen valtakunnallisessa kehittämishankkeessa (SOSKU) kehitetään valtakunnallisia sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalleja, joita tuetaan tutkimuksella ja koulutuksella.
- Hanke rahoittavat Euroopan sosiaalirahasto (ESR) ja osatoteuttajat.
www.thl.fi/sosku
- Hankkeessa selkiytetään sosiaalisen kuntoutuksen käsitettä, tehtäviä, kohderyhmiä ja asemaa osallisuutta tukevassa palvelujärjestelmässä.
- Hankkeessa on tarkoitus luoda käytännönläheinen määrittely, palvelustandardit ja laatuksiteerit sosiaaliselle kuntoutukselle valtakunnallisen päätöksenteon ja ohjauksen pohjaksi.
- Hankkeen kehittämistyö tukee uuden sosiaalihuoltolain toimeenpanoa.
- Sosiaalisesta kuntoutuksesta tuotetaan myös tutkimustietoa.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

- Hankkeessa sosiaalialan ammattilaiset ja asiakkaat ideoivat, luovat, kehittävät ja pilotoivat yhdessä sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalleja.
- Hankekunnissa kehitetään ja kokeillaan erilaisia paikallislähtöisiä sekä yksilövalmennusta että ryhmätoimintaa soveltuvia työtapoja ja toimintamalleja sekä tiivistetään eri toimijoiden välisiä yhteistyöverkostoja
- Keskeistä kehittämistyössä on rakentaa asiakkaille suunnitelmallisia ja tavoitteellisia palvelupolkuja ja integroida paikallinen ja seudullinen palveluverkosto mukaan asiakkaan palveluprosessiin.
- Kehittämistyössä korostuu myös luova ja kokeileva toiminta ja asiakkaiden osallistaminen heille räätälöityjen palvelujen suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.
- Sosiaalisen kuntoutuksen osaamista parannetaan luomalla pilottikoulutuksen avulla valtakunnallinen koulutuspaketti ja oppimisverkosto.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

SOSKU-hankkeen koordinointi:

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) (hankkeen hallinnointi, koordinaatio, arviointi, tutkimus)
- Diakonia-ammattikorkeakoulu (koulutus)
- Kuntoutussäätiö (kehittämistyön tuki, arviointi, tutkimus)
- Metropolia Ammattikorkeakoulu (taidelähtöisten menetelmien kokeilu ja kehittäminen)

SOSKU-hankkeen kuntatoimijat

- Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä (FSHKY)
- Jyväskylän kaupunki
- Järvenpään kaupunki
- Laukaan kunta
- Mikkelin kaupunki
- Rovaniemen kaupunki
- Seinäjoen kaupunki
- Vantaan kaupunki.

Kehittämistyön painopisteitä:

- Toimintamallien ja työotteiden kehittäminen: Työtavat, palvelumallit ja sisällöt
 - Yksilötyöskentely
 - Ryhmätoiminta
 - Palvelupolut ja verkostoyhteistyö
 - Osaamisen kehittäminen
- Sosiaalisen kuntoutuksen laadun ja arvioinnin kehittäminen sekä tutkimus

Esimerkkejä:

- Vantaa:
 - Hanke toimii Vantaan työllisyyspalvelujen yhteydessä
 - Sosiaalisen kuntoutuksen starttiryhmätoiminta ja sen rinnalla yksilöohjausta
 - Ryhmätoiminnasta on saatu asiakkailta ja verkostoilta hyvää palautetta, palvelu on koettu tarpeelliseksi ja asiakasehdotuksia on tullut jonoksi asti.
 - Asiakkaita on ohjattu aikuissosiaalityöstä, työllisyyspalveluista, Typ:sta, TE-palveluista, asumisen tuesta, päihdepalveluista ja tukihenkilöiltä.
 - Työpaikkakoutsu-koulutus
- Seinäjoki:
 - Yksilövalmennuksen ja ryhmätoimintojen kehittäminen; voimavara- ja ratkaisukeskeisen orientaation vahvistaminen asiakastyössä
 - Tiivis yhteys työllisyyspalveluihin, osa ”Työllisyystalo” palvelukonseptia
 - Kehittäjäasiakasryhmä: Ryhmän tavoitteena on kehittää sosiaalista kuntoutusta Seinäjoella.
 - Erilaisia ryhmämalleja, esim. Bänditoiminta KOMBI.
 - Vuoden 2017 alusta osaksi aikuissosiaalityötä-> toiminnan juurruttaminen aikuissosiaalityöhön

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Esimerkkejä

- FSHKY:
 - Kohderyhmänä kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat asiakkaat – tiivis yhteys aikuissosiaalityöhön sekä päihde- ja mielenterveyspalveluihin
 - Aikuissosiaalityö tekee palvelutarpeen arvioinnin sekä päätöksen sosiaalisen kuntoutuksen palvelusta.
 - Kotiin vietävä yksilöllinen sosiaalisen kuntoutuksen palvelu, jossa asiakasta tavataan viikoittain hänen kotonaan ja arjessaan.
 - Lähiössä päivystysluonteinen palvelupiste
 - Seutukunnallinen sosiaalinen kuntoutus, palvelujen vieminen FSHKY:n maalaiskuntiin
- Mikkeli:
 - Hanke toimii ”Mikkelin olkkarissa” joka on nuorille suunnattu matalan kynnyksen palvelupiste, ja jossa toimii myös Ohjaamo –hanke
 - Kohderyhmänä nuoret (-> 29v) Toimintamalleina yksilövalmennus ja ryhmätoiminta
 - Mikkelin Teatterin kanssa ”Kuhan selviit, arki on draamaa” –ryhmä: Vuoden ajan kokoontuva ryhmä käynnistyi maaliskuussa 2016. Toimintaa on ohjaamassa ammattinäyttelijä.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Esimerkkejä

- Rovaniemi:
 - Kohderyhmänä 14-17 vuotiaat kahden yläkoulun oppilaat
 - Ennaltaehkäisy, koulussa pärjäämisen tukeminen, osallisuuden vahvistaminen, elämänhallinta, sosiaaliset ja vuorovaikutustaidot-> sosiaalisen vahvistamisen tuen mallin rakentaminen
 - 2 hanketyöntekijää; koulukuraattori ja yhteisöpedagogi
 - Matalan kynnyksen tapaamisia, ennalta ehkäisyyn painottuvaa luokkatyöskentelyä; tsemppariryhmä 9. luokkalaisille
 - Hyppytunti- ja kaverihoimintaa, toimintakioski välituntitoimintana
 - ”Meän tila” –nuorisotila Rantavitikan koululla, yhteistyö nuoriso-ohjaajan kanssa
 - Tiivis yhteistyö koulujen henkilökunnan ja oppilashuoltoryhmän kanssa; hankkeen tukena ”rukkasryhmä”
 - Rovaniemen koulujen opetussuunnitelmatyöhön vaikuttaminen

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Esimerkkejä:

Jyväskylä

- Hanke toimii Jyväskylän aikuissosiaalipalvelujen työn kehittäjänä ja kokeilukulttuurin edistäjänä; kaikki yksikön työntekijät osallistuvat hanketyöhön; kolme hanketyöntekijää -> monipuolinen kokonaisuus, laaja yhteistyöverkosto
- Yhteiskehittäminen, asiakasraati ja kehittäjäasiakastoiminta (20 kehittäjäasiakasta mukana)
- Tiivis verkostoyhteistyö eri toimijoiden kanssa (sote, kolmas sektori, sosiaalialan osaamiskeskus, kulttuuri- ja liikuntatoimi yms.)
- Alkuarvioinnin kehittäminen ja tehostaminen; yksilöohjaus; kotona tapahtuva jalkautuva työote; ryhmätoimintojen kokeilu ja kehittäminen (esim. yksinäiset, palstaviljelytoiminta)
- Sosiaalisen kuntoutuksen ja aikuissosiaalityön tunnetuksi tekeminen (esim. Halaa sossua-tapahtuma)
- Yhteistyö Jyväskylän Kirin kanssa

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Esimerkkejä:

Järvenpää

- Hanke toimii Järvenpään kaupungin sosiaalisen kuntoutuksen yksikössä (johon sisältyy työsalitoiminta, avotyötoiminta, tuetun asumisen yksikkö, pitkäaikaistyöttömien kuntouttava työtoiminta sekä työ- ja päivätoiminta kehitysvammaisille)
- Palvelujen ja palveluprosessien kehittäminen sosiaalisessa kuntoutuksessa
- Erilaisten ryhmätoimintojen kokeilu ja kehittäminen (esim. arjen avaimet, masennuksesta toipuvien ryhmä, liikuntaryhmä, tarinaryhmä)
- Kokemusasiantuntijoiden ja kehittäjäasiakastoiminnan hyödyntäminen, mm. vertaisneuvoja-koulutus, joka toteutetaan jatkossa kansalaisopiston koulutuksena

Esimerkkejä:

Laukaa:

- Työ painottuu sekä yksilöllisen palveluohjauksen että ryhmäohjauksen kehittämiseen
- Matalan kynnyksen palvelupiste
- Erilaisten ryhmätoimintojen kokeilu: arjen hallinta, liikuntaryhmä, taidelähtöiset menetelmät, eläinavusteiset menetelmät (hevokset)
- Ohjattua liikuntaa ja ravintoneuvontaa
- Asiakasraatitoiminta

Metropolia-ammattikorkeakoulu

- Taidelähtöisten menetelmien kokeilu, tutkiminen ja kehittäminen
- Elämän laulu, oman elämäntarinan sanoittaminen
- Pilotit Vantaalla, Seinäjoella ja Mikkeliissä

Esimerkkejä:

- Diakonia-ammattikorkeakoulu:
 - Sosiaalisen kuntoutuksen valtakunnallinen koulutuskokonaisuus ja oppimisverkosto, jotka tukevat sosiaalisen kuntoutuksen uudistumista.
 - Koulutuksen ja oppimisverkoston avulla tuloksia levitetään paikallisesti ja valtakunnallisesti. Avoin teematyöprosessi sopii kaikille toimijoille ja hankkeille, jotka työskentelevät sosiaalisen kuntoutuksen parissa.
- Kuntoutussäätiö:
 - Kehittämistyön tuki kuntahankkeille. Vuosittain kehittävän arvioinnin työpajat hankkeille
 - Jaettu asiantuntemus -valmennus (JAT) ammattilaisille sekä kuntoutujille/asiakkaille. Johdon valmennus. Osallistujat kunnista sekä kolmannelta sektorilta, käynnistyi syyskuussa 2016.
 - kokemusasiantuntijoiden työnohjauksellisen tuen ryhmän pilotointi
 - vertais- ja kokemusasiantuntijakoulusten sekä JAT-yhteisvalmennuksen vieminen kansalaisopiston ohjelmaan Järvenpäässä
 - Sosiaalinen kuntoutus -portaalin rakentaminen

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Yhteenvetoa

- Yhteiskehittämisestä hyviä kokemuksia, motivoivaa
- Luovien, kokeilevien ja taidelähtöisten menetelmien kokeilu on ollut kannustavaa
- Tärkeää luoda yhteinen ajattelutapa koko organisaation läpi: johdosta ja osallisuus- ja työllisyysstrategioista kaikkiin eri asiakastyön toimijoihin
- Yhteinen ymmärrys asiakkaan tilanteesta ja selkeät pelisäännöt
- Jonkun tahon vastuunotto tilanteen koordinoinnista
- Vahva johdon tuki, avoin ilmapiiri tärkeää: hankkeittain tässä vaihtelua
- Juurruttaminen on keskeinen tavoite hankkeen toiminnassa vuonna 2017
– tämänkin osalta hankkeet ovat hieman eri vaiheessa

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kuntoutuksen uudistamiskomitea

- Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman mukaan hallituskaudella toimeenpannaan kuntoutusjärjestelmän kokonaisuudistus
- Kuntoutusmenot olivat vuonna 2013 arviolta 1,9 miljardia euroa, joista palveluihin käytettiin noin 1,5 miljardia ja kuntoutuksen aikaiseen toimeentuloturvaan noin 350 miljardia euroa
- Tavoitteena on yhdenvertainen, kustannustehokas ja ohjattava järjestelmä, jolla tuetaan ja vahvistetaan kuntoutujan arjessa, työssä ja opiskelussa pärjäämistä, kotona asumista ja aktiivista osallistumista sekä pidennetään työuria
- STM:n asettama monialainen komitea työskentelee 1.9.2016-30.9.2017, puheenjohtajana Kari Välimäki (tj. Merimieseläkekassa).
- Komitean tueksi on nimetty kaksi jaostoa: toimintakykyjaosto ja työelämäjaosto.

Kuntoutuksen uudistamiskomitea

- Komitean tehtävänä on arvioida kuntoutuksen lainsäädännön ja rahoituksen muutostarpeet sekä tehdä ehdotus uudistetuksi kuntoutusjärjestelmäksi ja sen edellyttämiksi säädösmuutoksiksi siten, että
 - kuntoutuksesta vastaavien toimijoiden vastuunjako on selvä ja
 - asiakaslähtöinen kuntoutus toimii saumattomasti
- Tavoitteen saavuttamiseksi on uudistettava toimintakyvyn ja työelämään liittyvän kuntoutuksen lakisääteiset edellytykset, kuntoutukseen pääsyn perusteet sekä palvelujen ja etuuksien yhteensovittaminen

Kuntoutuksen uudistamiskomitea

Komiteatyön lopputuloksena on yhtenäinen järjestelmä

- jossa pääsy toiminta- ja työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointiin toteutuu matalalla kynnyksellä ja viiveettä
- jossa kuntoutus suunnitellaan yhdessä kuntoutujan kanssa; suunnitelma sisältää kuntoutuksen tavoitteet, sisällön, keston, seurannan ja arvioinnin
- joka takaa koko väestön yhdenvertaisien pääsyn tarpeen mukaisiin kuntoutuspalveluihin, edistää työllisyyttä, pidentää työuria ja torjuu yhteiskunnallista eriarvoistumista
- jossa monialainen ja asiakaslähtöinen kuntoutus toteutuu osana yksilöllisiä tuen, hoidon ja hoivan, työllistymisen, työhön paluun ja opiskelun prosesseja integroituna palvelukokonaisuutena
- joka vahvistaa kuntoutujan kykyä kantaa vastuuta oman toimintakykynsä edistämisestä ja ylläpidosta

Kuntoutuksen uudistamiskomitea

- Jatkuu.....
- joka siirtää kuntoutuksen painopisteen laitoksista ihmisen arjessa tapahtuvaksi toiminnaksi
- joka on valtakunnallisesti ja alueellisesti koordinoitu
- jossa eri vastuutahojen ja toimijoiden roolit ovat selkeät ja yhteen sovitettut
- jossa on yhtenäiset seurantatiedot, jotta kuntoutuksen laatua, vaikuttavuutta ja kustannuksia pystytään arvioimaan yksilöllisten kuntoutumisprosessien, palveluntuottajien sekä järjestäjä- ja rahoittajatahojen osalta
- jossa resurssien käyttö on läpinäkyvää ja tehokasta ja ne kohdentuvat oikeudenmukaisesti
- jossa käytössä on parhaat toimintamallit ja uusin tutkimustieto

Kiitos!

Kuntoutussäätiö